

probos

Cursus Bosbeheer en biodiversiteit

WELKOM

Programma

- Voorstelrondje
- Presentatie Bosbeheer en biodiversiteit (Patrick)
- Bosbeheer en mossen (Klaas van Dort)
- Pauze
- Bosbeheer en vlinders (Kars Veling)
- Lunch
- Bosbezoek (Leusveld)
- Borrel

probos

Bosbeheer en biodiversiteit

De theorie

Patrick Jansen

Wat is biodiversiteit?

- Variatie aan levensvormen:
  - Landschappen/ecosystemen
  - Genetische variatie
  - Soortenrijkdom
    - een gebied heeft een grote biodiversiteit als er veel soorten voorkomen in voldoende aantallen voor een duurzame instandhouding

Wat willen we er mee?

- Bij biodiversiteit gaat het om alle soorten en de verscheidenheid, niet om beperkt aantal soorten. Diversiteit staat centraal.
- Maar (ethische) keuzes noodzakelijk:
  - Welke soorten wel en welke niet?
  - Krijgen zeldzame en bedreigde soorten meer aandacht?
  - Krijgen ‘charismatische’ en ‘aajibare’ soorten meer aandacht?

Soortenrijkdom

- Veel soorten: 34.000 soorten: insecten (17.455), gewervelde dieren (457), vaatplanten (1.450), mossen (507), macrofungi (3.500)
- Relatief weinig kennis: kennis van soorten is en zal altijd fragmentarisch blijven (aandacht voor en kennis over groepen is omgekeerd evenredig met grootte van groep)

Beheren in onzekerheid

- Dus:
  - veel soorten, waarvan we lang niet altijd weten welk beheer ze nodig hebben. Voorspellende waarde van beheer is beperkt.
  - Keuzes zijn noodzakelijk. Hoe ga je bijvoorbeeld om met uiteenlopende eisen van soorten?
- Beheer op soorten doet nooit recht aan alle soorten

Beheren in onzekerheid

- Oplossing: hoe meer verschillende leefmilieus, hoe meer planten en dieren zich kunnen vestigen.
Oplossing: ontwikkelen van grote verscheidenheid aan leefmilieus
- Heterogeniteit is een sleutelfactor!!

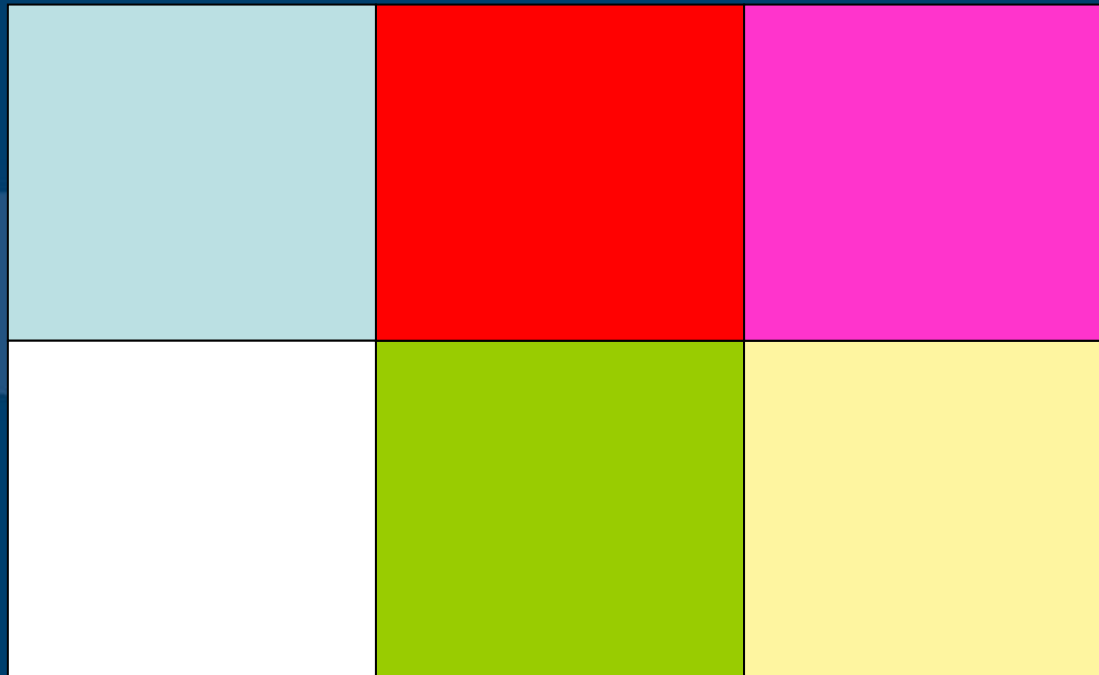

Hoe ontstaat heterogeniteit?

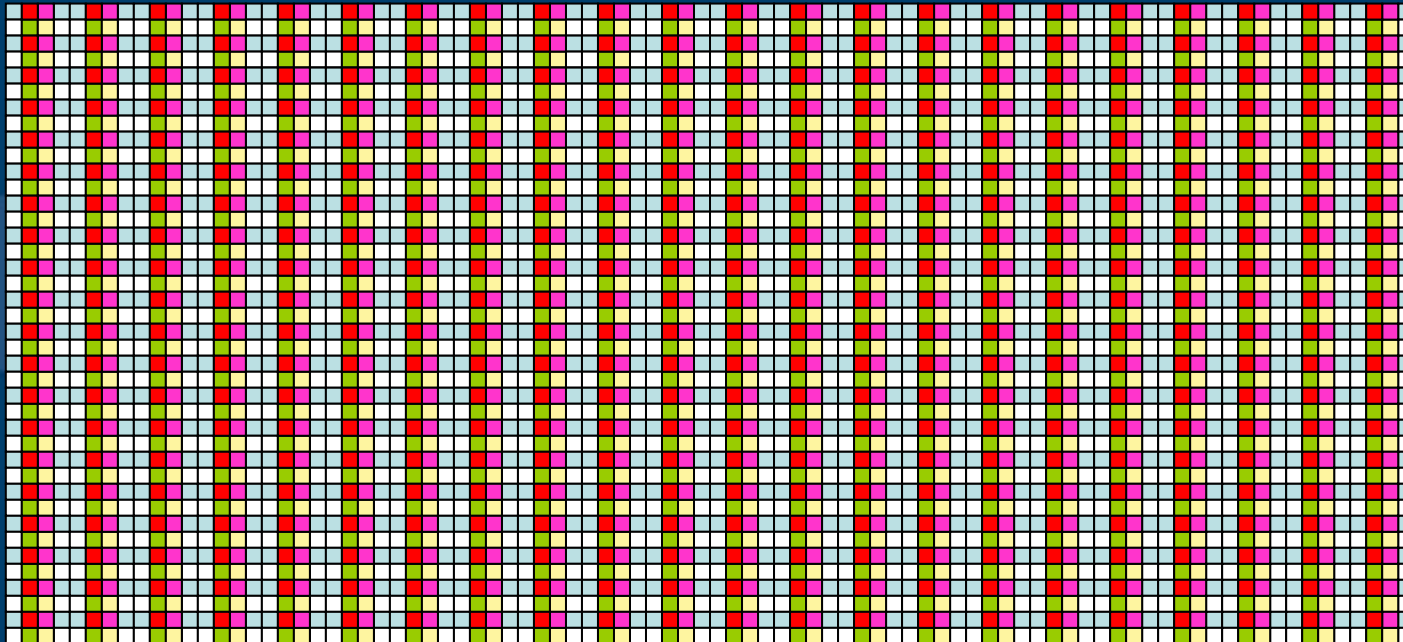

- Heterogeniteit vergt een aanpak die op verschillende schaalniveaus tot variatie leidt

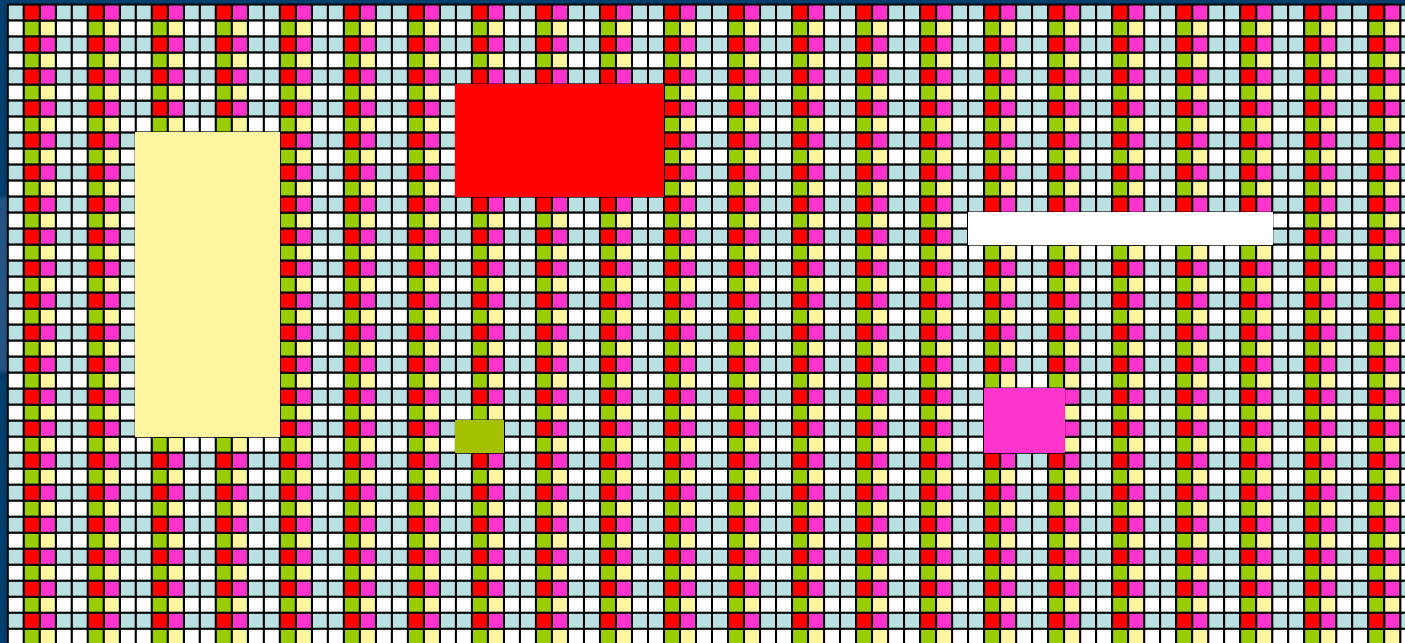
Heterogeniteit versus homogeniteit

Heterogeniteit versus homogeniteit

Heterogeniteit versus homogeniteit

Hoe ontstaat heterogeniteit?

- Heterogeniteit vergt een aanpak die op verschillende schaalniveaus tot variatie leidt.
- Heterogeniteit vergt een aanpak die gevarieerd in de tijd tot variatie leidt (bos is dynamisch, niet statisch).
- Ruimtelijke heterogeniteit is het gevolg van verstoringen, niet van stabiliteit
- Op ieder plek iets anders doen, op een ander tijdstip en op een andere schaal!! (=/ dogmatisch)

Waar worden verstoringen door veroorzaakt?

- Natuurlijke oorzaken
  - Brand
  - Storm
  - Droogte
  - ziekten/plagen
  - Predatie
  - Betreding
  - Overstroming
  - Begrazing
  - Wroeten
  - Graven e.d.
- Menselijke beïnvloeding

Natuurdoelen

- Biodiversiteit
- Oorspronkelijkheid
- Natuurlijkheid
  - Mate waarin natuur spontaan en ongestoord voortkomt uit natuurlijke processen (niets-doen-beheer/zelfregulatie)

Natuurlijkheid = biodiversiteit ?

- ‘Kiezen voor niet-doen-beheer terwijl natuurlijke sturende factoren die voor variatie kunnen zorgen niet hersteld zijn, leidt op termijn veelal tot verlies aan soorten... In het grootste deel van het Nederlandse, versnipperde bos ontbreekt de ruimte voor dergelijke factoren.’ (Bosbeleid NM)
  - Natuurlijke dynamiek uitgeschakeld
  - Versnipperd, kleinschalig bos(bezit) (kolonisatie)
  - Jonge, gecultiveerde, homogene bossen
  - Homogeniserende milieufactoren

Natuurlijkheid = biodiversiteit?

- Daar waar uitgangssituatie gunstig is (heterogeen) en natuurlijke dynamiek aanwezig is kan zelfregulatie tot een grote biodiversiteit leiden.
- Daar waar dat niet zo is, moet de mens voor een goede uitgangssituatie en dynamiek zorgen.
- Hoe ziet dat er in de praktijk uit?

Beheersdoelen

Zorg voor variatie in:

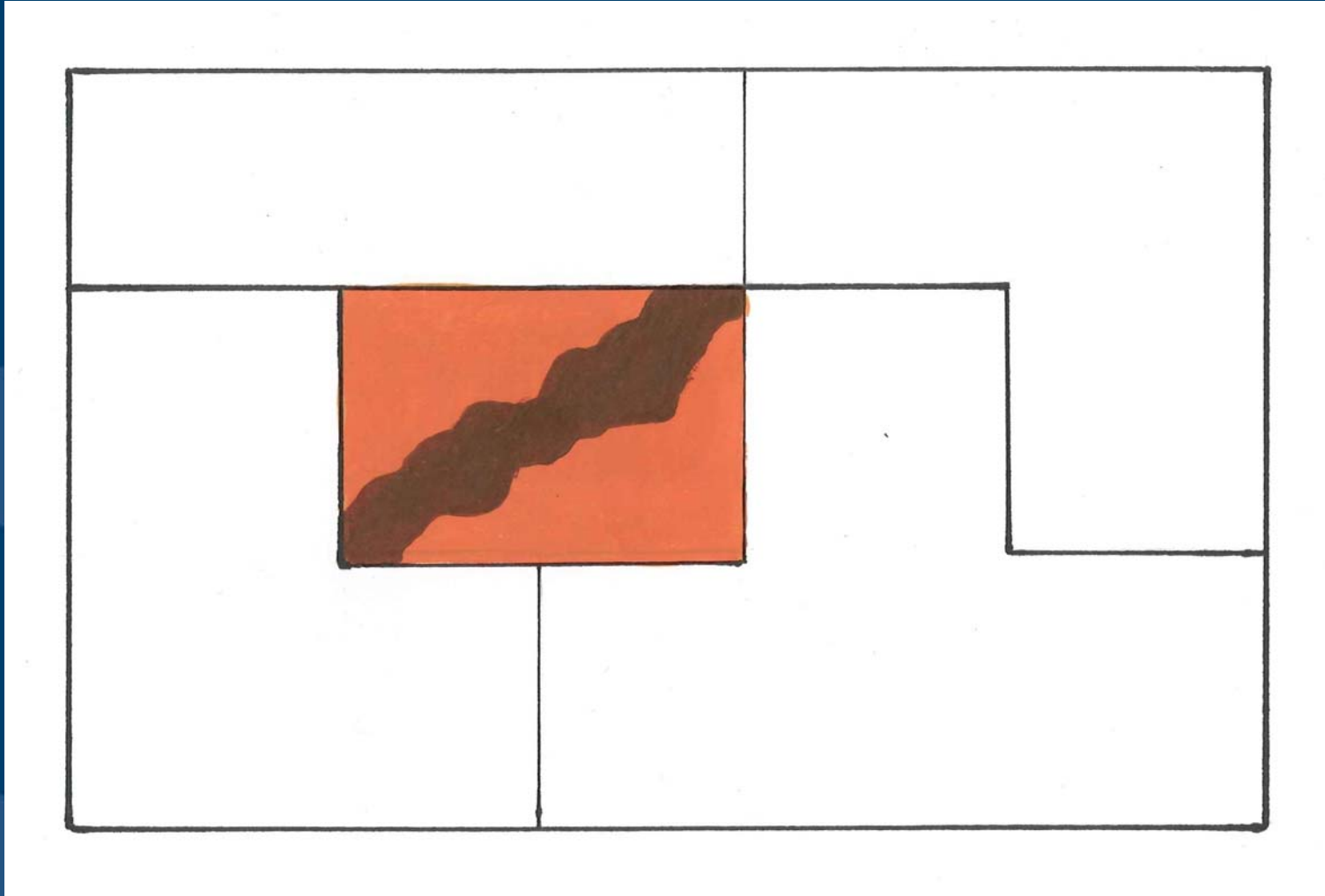
- Bostypen
- Bosontwikkelingsfasen
- Gelaagdheid
- Dood hout
- Strooisellaag
- Bosranden
- Soorten (exoten)

Gereedschap

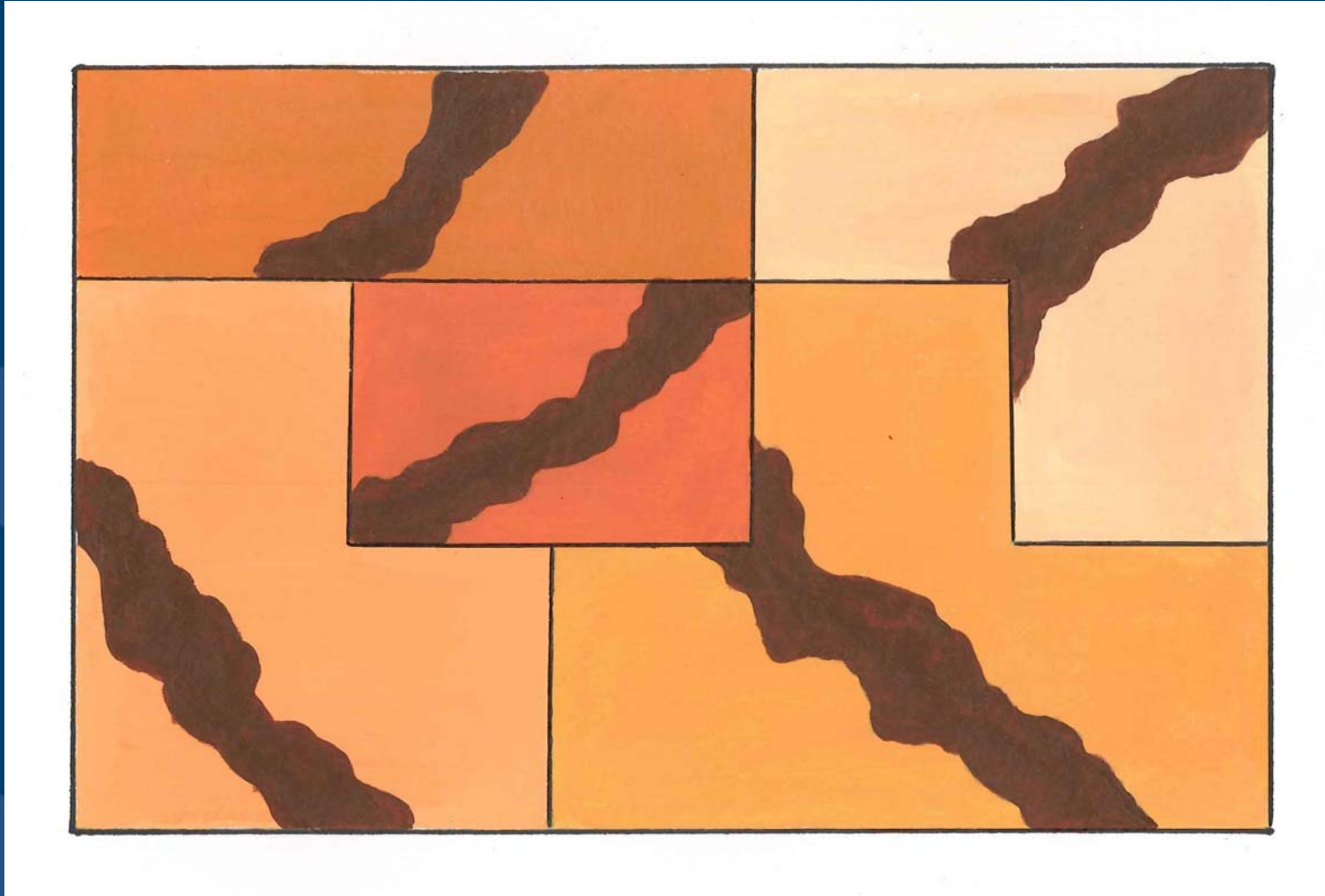

- Kappen/oogsten
- Ringen/omtrekken
- Maaien
- Branden
- Grondbewerking
- Planten
- Begrazing/masten
- Jagen
- Strooiselroof e.d.

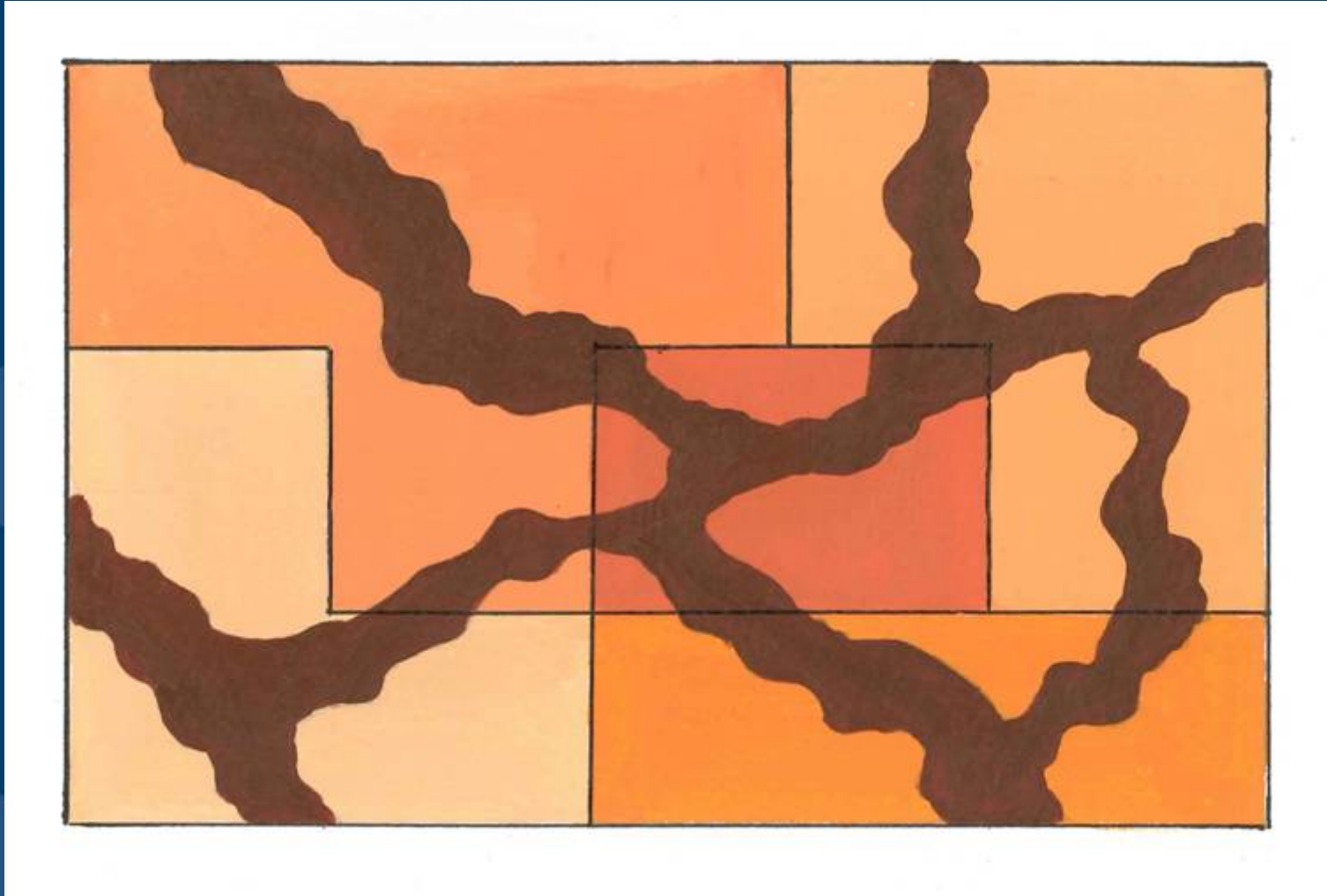
Boslandschappen

Boslandschappen

Boslandschappen

Ter afsluiting

- Gebruik menselijke verstoringen als natuurlijke dynamiek niet tot het gewenste resultaat leidt.
- Streef naar variatie in bostypen, soorten, bosontwikkelingsfasen e.d. door middel van kappen, planten, maaien e.d. Varieer hierbij in schaal, tijd en maatregelen.
- Plan bosbeheermaatregelen op boslandschapsniveau
- Probeer functies creatief te verweven